

Edukace žáka se zdravotním znevýhodněním

Úvod do problematiky, legislativa

2021/2022

Veronika Blažková

Pedagogická fakulta UK

Katedra pedagogiky

veronika.blazkova@pedf.cuni.cz

DISCIPLÍNY SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY

- **etopedie** (éthos) – SPPG osob s poruchami chování
- **psychopedie** (psýché) – SPPG osob s mentálním postižením
- **somatopedie** (soma) – SPPG osob s tělesným postižením
- **logopedie** (logos) – SPPG osob s narušenou komunikační schopností
- **surdopedie** (surdus) – SPPG osob se sluchovým postižením
- **tyflopédie**/optopedie (tyflos) – SPPG osob se zrakovým postižením
- SPPG osob s kombinovaným (vícenásobným) postižením
- SPPG osob s parciálními nedostatky (ADHD, SPU)

PRVNÍ ÚSTAVY PRO OSOBY S POSTIŽENÍM

- Ústav pro hluchoněmé 1786
- Klarův ústav slepců 1807
- Ernestinum 1871
- Vychovatelna 1883
- Zemská polepšovna v Kostomlatech 1892
- Jedličkův ústav 1913

- Miloš Sovák (1905 – 1989)

ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE

ŠKOLSKÝ ZÁKON Č. 561/2004 Sb. – PLATNÉ DO 31. 8. 2016

Žák se speciálními vzdělávacími potřebami

- žák se zdravotním postižením
- žák se zdravotním znevýhodněním
- žák se sociálním znevýhodněním
- žák nadaný a mimořádně nadaný**

x intaktní jedinec, intaktní společnost

defekt, handicap, handicapovaná osoba

ŠKOLSKÝ ZÁKON č. 561/2004 Sb., VE ZNĚNÍ ZÁKONA Č. 82/2015 Sb.

- Účinnost od 1. 9. 2016
- Integrace X Inkluze
- § 16 – Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami
- Pojem „**žák se speciálními vzdělávacími potřebami**“ byl dříve ve školském zákoně striktně vymezen, jednalo se o výčet druhů handicapů žáků → od 1. 9. 2016 je takovým žákem **každý, kdo potřebuje poskytnutí podpůrných opatření k naplnění vzdělávacích potřeb**
!! Není důležitá diagnóza žáka, ale jeho vzdělávací potřeby (SVP)
- **Podpůrná opatření** v pěti stupních I – V
Rozumí se jimi nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta
- Poradenská pomoc **ŠPP – školní poradenské pracoviště**
- **a ŠPZ - školské poradenské zařízení**

CO VYPLÝVÁ Z NOVELY ŠKOLSKÉHO ZÁKONA Č. 82/2015 SB., ZEJMÉNA Z § 16 A Z VYHLÁŠKY Č. 27/2016 SB. O VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SVP A ŽÁKŮ NADANÝCH

○ Co jsou podpůrná opatření (PO)?

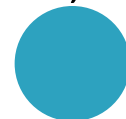
○ Organizační, metodická, personální

a) **poradenská pomoc školy** (vých. poradce, školní MP, školní psycholog, školní spec. ped, školní logoped) a pomoc ŠPZ (PPP, SPC)

b) **kompenzační pomůcky** (speciální učební pomůcky, software, multimediální učebnice s podporou znakového jazyka, klávesnice pro slabozraké apod.)

c) **úprava organizace vzdělávání** (např. využití disponibilních hodin, intenzivnější výuka ČJ pro cizince a etnické menšiny, úprava výuky u selhávajících žáků, úprava obsahu vzdělávání, úpravy v hodnocení v metodách výuky, úpravy výstupů ze vzdělávání, prodloužení doby vzdělávání až o dva roky atd.)

d) **úprava podmínek přijímání a výstupů ze vzdělávání** (např. u žáků s LMP, zrakově či sluchově postižených, příp. s kombinovaným postižením)

**CO VYPLÝVÁ Z NOVELY ŠKOLSKÉHO ZÁKONA Č. 82/2015 SB., ZEJMÉNA Z § 16
A Z VYHLÁŠKY Č. 27/2016 SB. O VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SVP A ŽÁKŮ NADANÝCH**

- e) **využívání IVP**, jeho návrh připravuje ŠPZ, žádá o něj žák/rodič.
Kontrola plnění probíhá 1x ročně
- f) **asistent pedagoga**, příp. další pedagogický pracovník, např. speciální pedagog. Žák může mít i osobního asistenta.
- g) upravuje se vzdělávání **neslyšících žáků** – podpora tlumočnicků českého znakového jazyka a přepisovatelů pro neslyšící
- h) možnost uplatnění **augmentativní a alternativní formy** komunikace
- i) možnost vzdělávat se ve **stavebně nebo technicky** upravených prostorech (podpora orientace v prostoru)
- j) **úhrada speciálních učebnic, didaktických nebo kompenzačních pomůcek**

CO VYPLÝVÁ Z NOVELY ŠKOLSKÉHO ZÁKONA Č. 82/2015 SB., ZEJMÉNA Z § 16
A Z VYHLÁŠKY Č. 27/2016 SB. O VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SVP A ŽÁKŮ NADANÝCH

- 5 stupňů podpůrných opatření
- PO 1. stupně – učitel, škola, ŠPP (nepostačuje-li zohlednění individuálních vzdělávacích potřeb žáka), může vypracovat **Plán pedagogické podpory – PLPP**
- PO 2. – 5. stupně – vždy pouze s doporučením ŠPZ, vytváří ŠPZ nejpozději do 4 měsíců od objednání žáka. ŠPZ (**i lékař, klinický specialista**) vypracuje **Zprávu z vyšetření** (jen do rukou ZZ nebo zletilého žáka) a **Doporučení ke vzdělávání žáka**
- žák (a rodič) navštíví PPP nebo SPC na základě doporučení školy nebo z vlastního rozhodnutí
- **Doporučení ke vzdělávání je odesláno škole** – rodič (ZZ) se s ním seznámí a domluví se se školou na dalším postupu realizace PO (vždy dává **informovaný souhlas**)
- ŠPZ může určit PO i ve **školském zařízení** (např. školní družiny, školní kluby, domovy mládeže). Rozsah podpory je limitován dobou, kterou dítě v daném zařízení tráví.

Kolik procent postižených dětí zvládá běžnou školu

Podle typu postižení
v letech 2006 až 2014

METODICKÝ POKYN K ZAJIŠŤOVÁNÍ PODPŮRNÉHO OPATŘENÍ, PEDAGOGICKÉ INTERVENCE

NOVELIZACE VYHLÁŠKY Č. 27/2016 SB. O VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SVP A ŽÁKŮ NADANÝCH S ÚČINNOSTÍ OD 1. ÚNORA 2021

A NOVELA NAŘÍZENÍ VLÁDY Č. 75/2005 SB. O STANOVENÍ ROZSAHU PŘÍMÉ VYUČOVACÍ, PŘÍMÉ VÝCHOVNÉ, PŘÍMÉ SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÉ A PŘÍMÉ PED.-PSYCH. ČINNOSTI PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

- Nová vyhláška **nemění** postavení asistentů pedagoga
- **Pedagogická intervence** = individuální podpora dítěte nebo malé skupiny dětí (max. 6 žáků) nad rámec výuky, dříve rozhodovali odborníci ve ŠPZ a byly součástí PO 2. a 3. stupně dnes má být součástí PO 1. stupně a rozhoduje o ní škola. Vykonávat ji budou učitelé v rámci svého úvazku v rozsahu 1 hodina/týden.
- S účinností od 1. února 2021 plyne z § 2 odst. 6 nařízení vlády č. 75/2005 Sb. následující: „Týdenní rozsah přímé pedagogické činnosti stanovený v příloze k tomuto nařízení se zvyšuje o 1 hodinu, poskytuje-li pedagogický pracovník pedagogickou intervenci jako podpůrné opatření. Věta první se nepoužije u pedagogického pracovníka se sjednanou kratší než stanovenou týdenní pracovní dobou a u pedagogického pracovníka, pro kterého je týdenní rozsah přímé pedagogické činnosti stanoven v rozpětí.“

?PROBLÉMOVÉ SITUACE?

- Rodič nebo zletilý žák přes opakovaná upozornění a doporučení školy a vysvětlení možných důsledků pro vzdělání **nenavštívil ŠPZ** za účelem nastavení PO ve vzdělávání žáka a způsobil tak žákovi obtíže při vzdělávání...
- Škola sama nemůže dostatečná a vhodná PO vytvořit → škola se může obrátit na zástupce orgánu veřejné moci **(OSPOD)** a v souladu se zákonem o sociálně právní ochraně dětí požádat o součinnost. OSPOD má potom právo na doporučení z vyšetření.

NADANÝ A MIMOŘÁDNĚ NADANÝ ŽÁK

- Je žák, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech
- Zjišťování mimořádného nadání včetně vzdělávacích potřeb **provádí ŠPZ ve spolupráci se školou.**
- Vzdělávání nadaného žáka se může uskutečňovat **podle IVP**
- Ředitel může pro jejich vzdělávání vytvářet skupiny z různých ročníků v některých předmětech.
- Ředitel může žákovi umožnit účast ve výuce ve vyšším ročníku nebo vzdělávání formou stáží v jiné škole.
- Ředitel může umožnit přeskočení ročníku na základě komisionální zkoušky.

STUDENTI SE SPECIÁLNÍMI POTŘEBAMI NA VŠ

- **Opatření rektora UK č. 9/2013**
- **Typologie studentů dle MŠMT – rok 2015**

A1	uživatel zraku
A2	uživatel hmatu/hlasu
B1	uživatel verbálního jazyka
B2	uživatel znakového jazyka
C1	student s postižením dolních končetin
C2	student s postižením horních končetin
D	student se SPU
E	student s poruchou autistického spektra
F	student s jinou psychickou poruchou (včetně neautistických neurovývojových poruch) nebo s chronickým somatickým onemocněním

EVIDENCE STUDENTŮ SE SPECIÁLNÍMI POTŘEBAMI

- 1. Informovaný souhlas studenta
- 2. Potvrzení o zdravotním postižení studenta
- 3. Funkční diagnostika studenta
- **Poskytovatelé funkční diagnostiky:** Katedra psychologie FF UK, Poradenské centrum na HTF UK, Poradna pro studenty s handicapem při KSPPG na PedF UK, Akademická psychologická poradna při Katedře psychologie na PedF UK, Ústav jazyků a komunikace neslyšících na FF UK
- Vystavení **posudku funkční diagnostiky** – identifikace potřeb a omezení studenta v průběhu studia, je podkladem pro modifikaci studijních podmínek
- **Kompetentní pracovníci:** kontaktní osoby na jednotlivých katedrách a pracovníci studijního oddělení

ŠKOLY PRO ŽÁKY SE SVP

mateřské školy

základní školy – možnost individuální nebo skupinové
integrace, speciální třídy v běžné ZŠ

základní škola praktická

základní škola speciální (přípravný stupeň ZŠS, rehabilitační
třídy ZŠS)

xxx **přípravné třídy při ZŠ**

střední školy – praktické školy (jednoleté, dvouleté), OU,
SOU, SOŠ, G, konzervatoř

Podpora žáků se SVP:

ŠPP = školní poradenské pracoviště (VP, MP + školní spec. ped.a
školní psycholog)

ŠPZ = školské poradenské zařízení (PPP + SPC)

